

In vidite, prav zaradi tega, ker sem med tem preprostim ljudstvom edini inteligent, ker ni nikogar, ki bi hotel izvajati name kakršni koli strankarski pritisk, imam popoln mir in ljudstvo me spoštuje, a jaz sem srečen, da takemu ljudstvu pomagam, svetujem in grem v vsakem pogledu na roko.

Ne drži torej tisto, da nas ljudstvo ne mara!

Kot velja pedagoški princip svobode za otroke, tako naj velja princip svobode tudi za učitelja. Kako naj sicer dela, kako naj vzgaja, če mu postavljajo zapreke na vseh koncih in krajih. Kje naj ima učitelj avtoriteto, če mu jo kratijo oni, ki mislijo, da so nad njim in da lahko pometajo z njim.

Kadar nas potrebujejo smo dobri, tedaj smo stebri naroda, drugače pa pljuvajo po nas.

Verjamem tovarišem iz Južne Srbije, da so zadovoljni na svojih službenih mestih in,

da si ne želijo nazaj med nas, ko vidijo, da smo le sredstvo, s katerim se okorišajo drugi.

Za razne zdražbe in klevetanja so pa odgovorni le elementi, ki ne znajo spoštovati Cankarjevih »Jermanova«, ter po sili delajo iz nas »Hlapce« in »Kačurje«.

Le svobode in zopet svobode nam dajte, potem bodo videli česa so zmožni slovenski učitelji.

Cano M.

## Osebnne zadeve

—i S kraljevim ukazom so upokojeni: Litvina Kampfer, učiteljica v Ljubecni; Adamina Lesar, učiteljica v Prizrenu; Marija Pavlovič, učiteljica v Radovljici in Uroš Peček, učitelj v Ptuju.

## Iz listov

—i Učiteljev ni na 6 razrednici v Srednji Bistrici, kjer je učencev za osem razredov, poučujeta zdaj samo dve učni moči, ki sta z delom preobremenjeni. Kako naj otroci napredujejo ob tako neurejenih razmerah? — »Slovenec«, 22. sept.

—i Nadaljevalne ljudske šole na Hrvaškem. Službeni list banske oblasti v Zagrebu »Narodne novine« objavljajo uredbu o vaških nadaljevalnih šolah. Po tej uredbi bodo morali — kakor smo že včeraj na kratko poročali — v bodoče obiskovati vsi otroci po osnovni šoli še vsake nadaljevalne šole, dečki do dopolnjenega 16. leta, deklice pa do dopolnjenega 15. leta. Dečki in deklice, ki dosežejo to starost med šolskim letom, morajo nadaljevati pouk do konca šolskega leta. Nadaljevalne šole so osvobodjeni samo otroci, ki obiskujejo meščanske, srednje in obrtne šole, ter stalno bolni, ki pa morajo predložiti zdravniško sprave. Nadaljevalne šole bodo otvorene pri vseh osnovnih šolah v banovini Hrvaški. V njih bodo učili verouk, srbohrvaščino, zemljepis in zgodovino, prirodopis in higieno, gospodarstvo in računstvo. Pouk bo čim bolj praktičen. Poučevali bodo učitelji osnovnih šol. — »Jutro«, 22. sept.

—i Draginja je naslov članka v »Slovenec« od 26. septembra, iz katerega posnemamo sledeče ugotovitve. Kako so se dvigale cene, nam povedo naslednji podatki: cene na debelo so po podatkih naše Narodne banke narasle od avgusta lanskega leta do avgusta letos za okoli 58 %. Nadalje so cene na drobno po podatkih Narodne banke narasle povprečno v 10 največjih mestih države v dobi od lanskega do letošnjega avgusta za 38 %. Za našo primerjavo je važno, da so cene dejansko narasle od avgusta lani do avgusta letos za 44,4 točke odn. v odstotkih za približno 58 %. — Cene na drobno so po podatkih Narodne banke narasle od lanskega do letošnjega avgusta v celoti za 34,8 %. Ti podatki so izračunani za 10 največjih mest v državi. Če pogledamo posamezna mesta, dobimo, da so od lanskega do letošnjega avgusta narasle cene najbolj v Cetinju za 40,6, nato pa v Ljubljani za 39,6 %, najmanj pa so narasle na drobno v Splitu in Banjaluki za 31,3 %. V Beogradu so cene narasle za 35,3 %, v Zagrebu za 32,6 %. Nadalje objavlja Narodna banka tudi podatke o razdelitvi cen na drobno po posameznih skupinah.

## Mladinska mafica

—mm 2. številka »Našega roda« je izšla in jo prejmejo vsi naročniki Mladinske matice, ki so poravnali 1. mesečni obrok.

Oktobrska številka »Našega roda« je posvečena v glavnem pisatelju Ks. Mešku, ki je prispeval prozo in pesem. O pisatelju in kraju, kjer biva, govori Jože Zupančič. Številka prinaša nadaljevanje Levstikove povesti »Peter in Kostja« in poleg drugih nadaljevanj še Franja Roša prispevek za male šolarje; Kristine Brenkove narodno »Deklica vojaka« z ilustracijami Mar. Vogelnikove, ki se v »Našem rodu« prvič predstavlja. Z manjšimi prispevki sta zastopana še Vlado Gal in Zdravko Ocvirk. Članek o Mešku je opremil z ilustracijami Fr. Škodlar, ki je tudi nova pridobitev v našem mladinskem listu.

Vsebinska 2. številka »Našega roda« je pestra in bo s pridom služila tudi za poglobljeno pouka v vseh razredih naših ljudskih šol.

—mm O naših zadnjih rednih publikacijah je poročalo »Jutro« dvakrat, prvič 2. julija v obliki informativne notice, drugič pa je prineslo 8. avgusta daljšo oceno posameznih knjig. V informativni notici podaja kratko vsebino knjig, govori o visoki nakladi ter pripominja, da je Mladinska matica najpomembnejša slovenska mladinska založba. — V oceni od 8. avgusta poroča »Jutro« v svojem kulturnem pregledu med drugim tudi tole. Mladinska matica ostaja zvesta svojemu programu: iz leta v leto si prizadeva za izboljšanje mladinske knjige. O tem najbolje pričajo njene vsakoletne knjižne nagrade, ki jih razpisuje za tri najboljše knjige. V 13 letih svojega obstoja je izplačala kot nagrade že blizu 100.000 dinarjev! — Z »Našim rodom«, ki izhaja v povprečni nakladi 21.500 izv., nadaljuje kritik — nudi Mladinska matica svojim malim čitateljem vsebinsko in oblikovno prvovrstno mladinsko revijo. V razmeroma kratkem času je izdala skupno 71 knjig v skupni nakladi, ki presega že 1.300.000 izvodov. To so številke, ki dovolj zgovorno pri-

Skupni indeks cen na drobno je narastel za prehrano za 33,9 %, za obleko in obutev za 43,4, za kurjavo in razsvetljavo za 28,0 %, za industrijske proizvode pa za 31,3 %. — Indeks g. Arturja Benka Grada, ki je izračunan samo za hrvaška mesta, daje vkljub temu sliko tudi za razmere v drugih predelih države. Po njegovem računu so življenjski stroški od lanskega do letošnjega avgusta narasli za 36 %. Najbolj so se povišali stroški za obutev in obleko in sicer za 64 %, nadalje izdatki za prehrano za 40 %. Ob tako naraščajočih cenah oz. stroških preživljanja, t. j. obnove delovne moči, pa se dohodki niso zvišali, vsaj v isti meri ne. Številni stan državnih uslužbencev je prejel s 1. septembrom zvišanje prejemkov za 50 do 200 din na osebo in dodatek na vsakega posameznega otroka v znesku 50 din.

—i Preklinjanje — naše najbolj žalostno poglavje je naslov članka v »Gorenjec« od 21. septembra, ki pravi med drugim: Kaj naj poreče človek na vse to? Pa to še ni vse! Naši šolobvezni smrkavci in smrklice z istimi izrazi kolnejo in se jim še fejt in moško zdi. Ti ubogo otroče, kakšna bo tvoja pot v življenju in kaj bo s teboj, če že pri svojih osmih letih preklinjaš svojo mater, očeta, ki sta zate toliko pretrpela, te imata rada in ves up stavita vate, Ali niso to strašne reči? A resnične so!

—i Draginja — »Dol s farj« je naslov uvodnega članka v »Domoljub« od 18. septembra, ki med drugim razmotriva: Najmočnejše sredstvo proti draginji, kolikor jo je mogoče odpraviti, je spretnost in odločnost oblasti. Ta naj bi hitro določala pravične cene, dajala dobro premišljene odredbe in jih potem tudi odločno izvajala. Tuji oblast se ne sme dati zapeljati od hujskanja in kričanja, pa naj vpije kdor koli in kjer koli. 60 odstotkov je kmetov na Slovenskem in preko teh ne bo smela in mogla oblast brez škode in krivice pri odločanju cen. Glavno pri vsem tem pa je red. Oblast mora imeti veljavo. Oblast, ki si pusti kričati po cestah proti sebi, proti enim ali drugim, ne bo imela veljave pri določanju cen.

—i »Glasnik železničara i brodar« od 15. septembra prinaša daljši članek pod naslovom »U borbi protiv spekulacije i podizanja cen«. — V članku se omenja, da je samopomoč najboljša pomoč.

čajo o delu Mladinske matice za populariziranje dobrega mladinskega čtiva.

Tudi letos je Matica razposlala svojim malim čitateljem 3 skrbno izbrane knjižice: najmlajšim je posvetil znani mladinski pisatelj Josip Ribičič slikovito povestico o upornih čebelicah. »Upornice« je naslov knjižice, ki bo najmlajšim nazorno govorila o življenju čebel, o njihovem skupnem delu, ko nabirajo med, da bodo imele pozimi hrano in jim ne bo treba umreti od lakote. Tu podaja ocenjevalce podrobnejšo vsebino dela in na koncu pohvali tudi ilustracije.

Pohvalno se izraža kritik tudi o Adamičevi knjigi »Ljudje v viharju«, ko prinaša v kratkih ostavkih njeno vsebino. Prav tako je zadovoljen s tretjo knjigo, o kateri piše med drugim: Letos bodo z največjim zanimanjem čitali reportaže Pavla Kunaverja »Zakladi sveta«. Tu je na prijeten, preprost in vendar dovolj poučen način popisano pridobivanje nekaterih dobrin, ki uspevajo samo v daljnjih krajih. Otroci bodo v teh sestavkih našli marsikakšno dragoceno zrno in bodo z navdušenjem sledili pisatelju po krajih, ki leže daleč onkraj morij. Oceno zaključuje takole: Vse tri knjižice so izbrane z dobrim preudarkom, z namenom, naj bi nudile mladini to, kar ji je danes še posebno potrebno: dolžnost do dela, narodna zavest in — pouk.

—mm Nekateri šole so prezrle okrožnico, kjer smo javili, da se je naročnina letos zvišala od 2,50 na 3 din mesečno za »Naš rod« in knjige, in so nakazale le po 2,50 za vsakega naročnika. Opozorjamo vse, da smo bili prisiljeni zaradi podražitve tiska in papirja zvišati naročnino od 25 na 30 din letno, to je od 2,50 na 3 din mesečno. Naročniki pa bodo odškodovani s tem, da bodo prejeli res dobre knjige in list in oboje na boljšem papirju. Mladinska matica ni deležna nikakih podpor in se vzdržuje samo s članarino.

—mm Mnogo je revnih otrok, ki bi si od srca radi naročili »Naš rod«, a ga ne morejo,

ker so revni in nimajo denarja za naročnino. Na drugi strani je gotovo tudi mnogo dobrih ljudi, ki niso revni in bi prav radi napravili revnim otrokom veliko veselje s tem, da bi list zanje naročili, če bi bili le nato opozorjeni. Te dni se je zgledala v upravi Mladinske matice neka gospa, ki noče biti imenovana, in je plačala 3 celoletne naročnine za 3 revne učence. Ko se zahvaljujejo gospe za lepo gesto, si želimo, da bi našla mnogo posnemovalcev. Koliko je naših otrok v mestih in na deželi, zlasti pa v obmejnih krajih, ki so brez dobrega čtiva! Naša mladinska revija vrši v obmejnih krajih dvojno poslanstvo. Dobrotniki ji bodo gotovo radi pomagali. Kdor plača naročnino za druge, naj sporoči, za koga plača, če nima posebnih želj, pa naj prepusti uvidnosti uprave, ki bo poskrbela, da pridejo darovani listi v prave roke.

—mm Da nekateri listi in revije ne omejnajo in ne ocenjujejo naših publikacij, razumemo. Da pa naša pedagoška revija »Popotnik« ni ocenila še doslej niti publikacij Mladinske matice za l. 1938./39., se nam zdi zares čudno.

—mm Seja Mladinske matice bo v petek, 27. t. m., ob 20. uri z običajnim dnevnim redom.

—mm Pri primerjavi števila lanskih in letošnjih naročnikov »Našega roda« je opaziti v mestih in večjih krajih majhen padec, na deželi pa porast naročnikov. Ponekod je dvig spriču razmer naravnost presenetljiv. V splošnem sodimo po sedanjih izgledeh, da se bo obdržala približno lanska naklada. Vse šole pa še niso prijavile števila naročnikov in imamo seveda težkoče z določitvijo naklade. Poverjenike prosimo, naj nam čimprej prijavijo število naročnikov za 2. številko lista. Posvetite še te dni agitaciji za list! Pri številu naročnikov na posameznih šolah se jasno vidi, koliko lahko učitelj vpliva na porast naročnikov. Poverjenike prosimo, da skušajo vzdržati število naročnikov vsaj na lanski višini.

—mm Tuji listi o »Našem rodu«:

»Novosti« (Zagreb): Brez vsakega dvoma je »Naš rod« najbolj reprezentativna mladinska slovenska, pa gotovo tudi jugoslovanska revija.

»Uhor« (Praga): Danes je »Naš rod« največja in vodilna mladinska revija, reprezentativna po svoji zunanosti in vsebini. Je resnično — brez pretiravanja — najbolj mladinski list med vsemi jugoslovanskimi listi za šolsko mladino.

Istra (Zagreb): »Naš rod« nam nudi pestro sliko bogato ilustrirane revije, ki se odlikuje po svoji vsebini in obliki v že umetniški dovršenosti.

»Srpski književni glasnik« (Beograd): »Naš rod« si je svest svoje vloge v slovenski mladinski književnosti. Pri njem so se združili najboljši slovenski mladinski pisatelji in ilustratorji.

—mm Knjig niso prejeli nekateri naši lanski naročniki, ker niso poravnali zadnjega obroka. Še vedno je možno, da dobijo za 2,50 din zadnji številko lanskega letnika »Našega roda« in 3 knjige. Kdor v teku enega meseca ne poravnata zadnjega lanskega obroka, ne dobi več knjig. Opozorjamo vse naše poverjenike na to.

## Šolski radio

SOLSKI RADIO V LETOSNJEM ŠOLSKEM LETU

Mnogo naših nižjih razredov ima samo popoldanski pouk. Da tudi tem pripomemo do poslušanja šolskega radia, smo uredili naše oddaje v tekočem šolskem letu tako, da bodo ob petkih kot doslej od 11. do 12. ure, ob torkih pa popoldne od 14,15 do 15. ure. Skušali bomo programe vedno tako sestaviti, da bodo tudi naši najmlajši prišli na svoj račun. Zato opozorjamo vse naše sodelavce, da pri sestavi oddaj mislijo na to in pri svojih predlogih za program določijo, za katero stopnjo bo primeren.

Ker pa je prva letošnja šolska oddaja na tork, bo izjemoma tudi popoldne, ostale torkove oddaje pa bodo v redno popoldne, kot smo zgoraj objavili.

Torek, 1. oktobra 1940, ob 11. uri: Radio-striček vas pozdravlja. Kramljanje učitelja Miroslava Zora ob otvoritvi letošnjih oddaj. Na vrsti je tudi nekaj že doslihih otroških pisem in nekaj zanimivih vesti z vsega sveta.

Petek, 4. oktobra 1940, ob 11. uri: Živali naše prijateljice. Razgovor vodi g. učitelj M. Zor. Sodelujejo učenci bežigradske poskusne šole v Ljubljani. Oddaja je v proslavo vsakoletnega mednarodnega dne, posvečenega varstvu živali. Slišali bomo o ljubezni, ki jo moramo gojiti do živali in o njihovi vsestranski koristi za človeka.

—t Vse, kar rabite za katero koli šolo, dobite po zmernih cenah v Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njenih podružnicah v Celju in Mariboru.

## FABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA 5

priporočata veliko izbiro damskega in moškega blaga, preproge, zastore, odeje, perje, puh itd. Postrežba solidna!

## Naša gospodarska organizacija

ZADRUŽNIKOM UČITELJSKE SAMO-POMOČI

V septembru 1940. sta umrla dva zadrūznika: Gorn-Punčuh Amalija, Gor. Logatec, in Rape Andrej, Ljubljana. Za ta dva smrtna primera (532/533.) poravnajte članski prispevek s položnico, ki jo dobite v teh dneh. Temu nakazilu prištejte še za zvišano poštnino (trikrat v letu po 1 din) 2 din. Skupaj:

za samske zadrūznike 10 in 2 din = 12 din  
za zakonske pare 20 in 2 din = 22 din  
za 3 zadrūznike 30 in 2 din = 32 din itd.

V dobi velikih počitnic je prejela US malo nakazil. Navzlic temu, da smo imeli samo 1 smrtni primer v juliju — v avgustu nobenega —, se večji zaostanki niso dosti znižali. Kdor prejme pismeno obvestilo o zaostanku, mora vendar vedeti, da ga mora poravnati. — Skrb vsakega zadrūznika naj bo, da vpliva na mlajše tovariše(-ice) in soproge učiteljev (do 45. starostnega leta), da vstopijo v zadrūgo US. Vsa pojasnila daje zadrūzna uprava US v Ljubljani, Franciškanska 6.

## Novosti na knjižnem trgu

—k Triglavsko roža, pravljica igra s petjem v štirih dejanjih. Po narodnih motivih spisal Mirko Kunčič. Pevske točke uglasbil dr. Anton Dolinar. Ljubljana 1940. — Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Obseg 72 strani. Cena din 30.—. Igra je primerna tudi za večje šolske odrede. Obsega štiri dejanja in je za njeno uprizoritev potrebnih nad 30 oseb. Toda ravno njena pravljica, po narodnih motivih sestavljena vsebina, kakor tudi ime avtorja, vse to ji daje vse pogoje, da jo moremo smatrati tudi za večje šolske pridelitve primerno. Za uprizoritev so postavljene sledeči pogoji, ki so pod označbo »V a ž n o!« priloženi knjigi: »Igra Triglavsko roža« je za šolske odrede, verske združbe, za dijaška, prosvetna, delavska in izseljenska društva prosta vseh avtorskih tantiem. — Pravico do uprizoritve dobi vsak izmed navedenih odrov z nakupom štirih (4) izvodov zadevne igre po knjigarniški ceni. — Vsako uprizoritev je treba vnaprej javiti založbi, prijavi pa priložiti potrdilo o nakupu predpisanega števila izvodov igre tudi v primeru, da se je nakup izvršil neposredno pri založbi sami. — Ostali odri naj se zaradi določitve tantiem obrnejo neposredno do založništva.

—k Stanko Bunc: Pregled slovnice slovenskega književnega jezika. Založba Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani. — Cena din 30.—, kartonirano din 35.—. V povojnem času je opaziti silno živahno stremenje po sestavi etnotnega in tudi najpravilnejšega slovenskega pravopisa. Breznikova slovnica je bila nekajkrat izboljšana — njegov pravopis spopolnjen z Ramovševim sodelovanjem. Pri reševanju tega vprašanja se udeležujeta tudi dr. Glonar in dr. Kolarič. Razumljivo bo tedaj, da delata težave ravno slovenska slovnica in slovenski pravopis ogromni večini slovenske inteligence, in nič čudnega ni, če je pri tem naša srednješolska mladina najbolj prizadeta, zlasti oni, ki se prešolajo iz enega dela banovine v drugega. Odkrito priznamo — tudi nam učiteljem delajo mnoge in stalne spremembe pravopisa precejšnje preglavice. In morda bo prav iz tega razloga gornja knjiga prikladna, ker predela v precej zgoščeni obliki glasovje, oblikoslovje, besedotvorje, skladnja, pravopis, pravorečje in stilistiko. Temu je pa dodana še ponovitev slovnice po vprašanjih, kar naj služi za lažje ponavljanje snovi. Avtor se v knjigi drži veljavnih učnih knjig Breznikove Slovenske slovnice in Breznik-Ramovševega Slovenskega pravopisa. Knjiga je priporočljiva kot pomožen učbenik tudi za učiteljstvo ljudskih šol.

## Učiteljska tiskarna

—t V Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in v njenih podružnicah v Celju in Mariboru si boste lahko nabavili banovinske zvezke za šolske naloge, ki so vpeljani namesto državnih. — Risanke niso predpisane, zato uporabljajte one, ki jih izdeluje in prodajajo naše knjigarne.

—t Nabavite si zgodovinske in zemljepisne slike za pouk zgodovine in zemljepisa v III. razredu. Uspeh ne bo izostal. Serija 30 zemljepisnih ali 30 zgodovinskih slikc stane din 4.—.

—t Ko pridete v Ljubljano, Maribor ali Celje, ne pozabite obiskati Knjigarne Učiteljske tiskarne.